

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦІВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри психології
діяльності в особливих умовах

(підпис)

Ліна ПЕРЕЛИГІНА

“ ____ ” 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОТРАВМАТОЛОГІЯ»

циклу професійної (вибіркової) підготовки
за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах на:
2020-2021 навчальний рік Протокол від «18» червня 2020 року № 11

Перезатверджено. Начальник кафедри ПДОУ _____ Ліна ПЕРЕЛИГІНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік Протокол від «__» ____ 20__ року № __

2020 рік

1. Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Психотравматологія» спрямовані на формування аналізу посттравматичного стресового розладу, що існують у психологічній науці, особливості надання допомоги особам із посттравматичними стресовими розладами. Отримані знання допомагають розвити практичні вміння, що забезпечує творчість та ініціативу в професійній діяльності.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне слухачами системою знань про психотравматологію в системі наукових знань.

Курс передбачає розглянути та засвоїти основні психологічні поняття, що сприятиме оптимізації процесу майбутньої професійної діяльності.

Набуті знання також формують особистість майбутнього науковця.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Балабанова Любов Матвіївна, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, доктор психологічних наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-74.
E-mail	Liubov Balabanova <balabanova05@gmail.com>
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	

* – заповнюється за бажанням НПП.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: теоретико-методологічні проблеми психології діяльності в особливих умовах, психологія поведінки людини в екстремальних ситуаціях, психологічна безпека персоналу екстремальних

видів діяльності, проблеми психологічної реабілітації.

Постреквізити: виконання та захист дисертаційної роботи.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психотравматологія» є оволодіння слухачами теоретичними знаннями з наукового вивчення змін соціально-психобіологічних типів реагування, психопатологічних явищ: невротичних реакцій і станів, посттравматичних та соціально стресових розладів, депресій, психосоматичних і ендoreактивних станів, які виникають під впливом багатьох психобіосоціальних факторів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психотравматологія» є

- вивчення понятійного апарату дисципліни;
- вивчення критеріїв посттравматичного стресового розладу;
- аналіз теоретичних та емпіричних досліджень з проблеми психотравматології в історичному контексті з метою формування комплексних представлень про феномен у професійній свідомості слухачів;
- розгляд теоретичних моделей посттравматичного стресу як умови для розуміння причин, механізмів формування та феноменологічних особливостей явищ, а також подальшого їх перебігу в організації психодіагностичної та консультивативної роботі практичного психолога;
- формування у слухачів умінь та навичок діагностичної та психотерапевтичної роботи з особами з посттравматичними стресовими розладами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути та отримати:

знання:

- ключових понять предмета, структури і принципів психотравматології як навчальної дисципліни;
- основних методів, що використовуються в психотравматології;
- феноменологію психічної травми та посттравматичного стресового розладу;
- основні підходи до аналізу посттравматичного стресового розладу, що існують у психологічній науці;
- специфічну інформацію (умови, методи та методики з урахуванням індивідуальних особливостей) про особливості надання допомоги особам із посттравматичними стресовими розладами.

уміння:

- аргументовано викласти власні погляди на актуальні проблеми "психотравматологія";
- визначати її предмет та завдання;
- надавати екстрену психологічну допомогу в надзвичайних ситуаціях з урахуванням когнітивних, емоційних та поведінкових особливостей особистості;

- диференціювати посттравматичні стресові розлади від інших видів психічних порушень.

мати навички:

- аналізу психологічних першоджерел (літератури);
- збору, обробки та інтерпретації психологічної інформації;
- організації власної навчально-професійної діяльності.

комунікацію: вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому;

використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях;

автономію та відповідальність: демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна добросередньота, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності;

здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК 4. Здатність планувати та вирішувати задачі власного особистісного та професійного розвитку, здійснювати самоосвіту, самоорганізацію, самовиховання.

СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики у галузі психології.

СК 2. Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

СК 9. Здатність аналізувати та систематизувати інформацію щодо вивчення психологічних умов та шляхів встановлення відповідності особистісних якостей фахівців ризиконебезпечних професій вимогам діяльності в екстремальних умовах.

Результати навчання:

ПР 1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі екстремальної та кризової психології, бути здатним застосовувати їх до професійної діяльності на межі предметних галузей.

ПР 8. Вміти доступно, на високому науковому рівні доносити сучасні наукові знання та результати досліджень до професійної та непрофесійної спільноти.

ПР 12. Оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної наукової роботи.

ПР 19. Володіти навичками аналізу та самоаналізу науково - дослідної та науково-педагогічної діяльності, психічних процесів, поведінки, розробки прогностичних моделей, планування, організаторської, координаційної та управлінської діяльності, здійснювати саморозвиток, самоосвіту, самовиховання, самоорганізацію.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Денна форма навчання
Рік підготовки	2-й
Семестр	3-й
Обсяг кредитів ЄКТС	3
Загальна кількість годин	90 год.
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	24 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	46 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен

6. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
3 семестр (15 тижнів)		
Модульний контроль № 1		
1	Тема 1. Основні цілі та завдання психотравматології 1.1. Психотравматологія: поняття, предмет, задачі. 1.2. Структура та основні напрями психотравматології. 1.3. Методологія і методи психотравматології. 1.4. Історія розвитку психотравматології. 1.5. Травма: визначення, характеристика. Проблема "травми" у соціально-психологічній літературі.	Лек. – 2 год. ПЗ. – 2 год. СР – 4 год.
2	Тема 2. Загальні питання етіопатогенеза психічних розладів у психотравматології 2.1. Вивчення соціально детермінованих психічних розладів. 2.2. Області вивчення адаптаційних реакцій, пограничних розладів. 2.3. Етіопатологія психогенних психічних розладів та	Лек. – 2 год. ПЗ. – 2 год. СР – 6 год.

	факторів, які сприяють розвитку психогенних психічних розладів.	
3-4	Тема 3. Організаційно-правові аспекти психотравматології 3.1. Поняття та види екстеної психологічної допомоги. 3.2. Поняття «психічна реальність». Патологічна психічна реальність. 3.3. Організація на державному (правовому) рівні надання екстеної психологічної допомоги.	Лек. – 2 год. ПЗ. – 4 год. СР – 6 год
5-6	Тема 4-5. Лікувально-реабілітаційний та профілактичний аспекти в психотравматології 4.1. Сутність та види допомоги особам, що переживають та пережили психічну травму. 4.2. Надання екстеної допомоги при психічній травмі. 4.3. Психологічне, психотерапевтичне супроводження постраждалого з глибокими особистісними переживаннями	Лек. – 4 год. ПЗ. – 4 год. СР – 6 год (МКР)

Модульний контроль № 2

7	Тема 6. Психічні реакції: Простий страх, тривога 6.1. Типові реакції на небезпеку що виникають при надзвичайних ситуаціях. 6.2. Поняття «страх» та його типи. Типова реакція на небезпеку. 6.3. Поняття «тривога» та її місце в психотравматології. 6.4. Форми тривоги: ситуативна тривога, тривога очікування, постстресова тривога. 6.5. Феноменологія стреса.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 4 год.
8-10	Тема 7. Реакції та стани: Вина, реакція втрати, переживання втрати при розведенні. Суїцидальність. Психогенні сексуальні порушення 7.1. Психоадаптаційні та психодезадаптаційні стани. 7.2. Психодезадаптаційні стани клінічного рівня по Семке В.Я. 7.3. Почуття провини при порушенні значимих для нього норм. 7.4. Горе та втрата. Нормальна та патологічна реакція втрати. 7.5. Суїцид при дії на особистість психотравмуючих факторів.	Лек. – 2 год. ПЗ – 4 год. СР – 4 год.
11-12	Тема 8. Згвалтування 8.1. Психогенні сексуальні порушення. 8.2. Психічні реакції та стадії згвалтування.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 6 год.

	8.3. Психічна реакція на згвалтування. Стадії та реакції. 8.4. Реактивний синдром згвалтованих по Берджессу і Холмстеру.	
13	Тема 9. Адаптаційні (ситуаційні, невротичні), пов'язані зі стресом розлади 9.1. Види розладів (по Семке В.Я., 1999). 9.2. Депресія невротичного рівня. 9.3. Невроз, як хворобливий стан	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 6 год
14-15	Тема 10. Реактивні стани та психози 10.1. Аффективно-шокові психогенні реакції, стани. 10.2. Реактивна депресія. 10.3. Реактивні бредові психози. 10.4. Параноїд в умовах депривації та інших параноїдів. Синдром Ганзера.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. (МКР) СР – 4 год
Всього		90 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; Сем. – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

7. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Використання психотренінгових технологій у практичній діяльності ДСНС України: практичний порадник / С.Ю. Лебедєва, Я.О. Овсяннікова. Н.В.Оніщенко, А.Ю. Побідаш, Д.С. Похілько. За заг. ред. В.П. Садового; НУЦЗУ. – Х.: ФОП Панов А.М., 2018. – 340 с.
2. Динаміка психічних станів військовослужбовців сил охорони правопорядку при виконанні службово-бойових завдань під час масових заворушень [Текст] : монографія / Приходько І.І., Лиман А.А., Пархоменко О.О., Тімченко О.В., Чижевський С.О., Рютін В.В. / За заг. ред. І.І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 130 с.
3. Кравченко К.О., Тімченко О.В., Широбоков Ю.М. Соціально-психологічні детермінанти виникнення бойового стресу у військовослужбовців – учасників антитерористичної операції: монографія. – Харків: НУЦЗУ, ФОП Мезіна В.В., 2017. – 186 с.
4. Кризова психологія: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2010. – 383 с.
5. Миронець С.В., Тімченко О.В. негативні психічні стани рятувальників в умовах надзвичайної ситуації: Монографія. – К.: ТОВ Видавництво «Консультант», 2008. – 232 с.
6. Назаров О.О., Оніщенко Н.В., Садковий В.П., Садковий О.В., Склєнь О.І., Тімченко О.В. Психологічні особливості базових копінг-стратегій

та особистісних копінг-ресурсів працівників пожежно-рятувальних підрозділів МНС України: Монографія. – Х.: УЦЗУ, 2008. – 221 с.

7. Назаров О.О., Оніщенко Н.В., Садковий В.П., Садковий О.В., Склєнь О.І., Тімченко О.В. Психологічні особливості базових копінг-стратегій та особистісних копінг-ресурсів працівників пожежно-рятувальних підрозділів МНС України: Монографія. – Х.: УЦЗУ, 2008. – 221 с.

8. Оніщенко Н.В. екстремна психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти: монографія. – Х.: Право, 2014. – 584 с.

9. Оніщенко Н.В., Тімченко О.В., Ціцей Р.М. Особливості встановлення психологічного контакту психолога ДСНС України з постраждалими в умовах надзвичайної ситуації: монографія. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2014. – 156 с.

10. Особливості професійної деформації у працівників аварійно-рятувальних підрозділів МНМ України: монографія / Н.В. Оніщенко, В.А. Старицький, О.В. Тімченко, В.Є. Христенко. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2012. – 149 с

11. Особливості функціонування механізмів психологічного захисту у рятувальників в умовах екзистенціальної загрози: Монографія / О.А. Олійников, Н.В. Оніщенко, О.В. Тімченко, Д.С. Тітаренко, В.Є. Христенко. – Х.: НУЦЗУ, 2011. – 151 с.

12. Професійна самотність та її корекція у рятувальників ДСНС України: монографія / Довбій Т.Ю., Лебедєва С.Ю., Попов В.М., Тімченко О.В. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 164 с.

13. Психологічні наслідки перебування рятувальників у зоні проведення антитерористичної операції: монографія / За заг. ред. Н.В. Оніщенко, О.В. Тімченка. – Х.: ФОП Панов А.М., 2019. – 176 с.

14. Соціально-психологічні детермінанти виникнення бойового стресу у військовослужбовців – учасників антитерористичної операції [Текст] : монографія / О.В. Тімченко, Ю.М. Широбоков, К.О.Кравченко. – Х. : НУЦЗУ, ФОП Мезіна В.В., 2017. – 186 с.

Додаткова

1. Клиническая психиатрия. Избранные лекции: Учебное пособие / Л.М. Барденштейн и др.; Под ред. Л.М. Барденштейна и др. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2014. - 432 с.
2. Погодин, И. А. Психотерапия, фокусированная на диалоге [Электронный ресурс] : учеб. пособие / И. А. Погодин. - М. : Флинта : НОУ ВПО 'МПСИ', 2010. - 279 с.
3. Психология воспитания стрессосовладающего поведения: Учебное пособие / Н.П. Фетискин - М.: Форум, НИЦ ИНФРА-М, 2015. - 240 с

8. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Психотравматологія» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна та комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

перша – національна (традиційна) – 4-бальна (четирибалльна);

друга – рейтингова шкала оцінювання – ЕКТС;

третя – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи	Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль			
Модуль № 1	Лекції	5	0
	Семінари	0	0
	Практичні заняття*	6	2
	Модульна контрольна робота*	1	20
Разом за модуль № 1			32
Модуль № 2	Лекції	5	0
	Семінари	0	0
	Практичні заняття*	6	2
	Модульна контрольна робота*	1	20
Разом за модуль № 2			32
Разом за поточний контроль			64
II. Індивідуальна самостійна робота			10
III. Письмовий екзамен			26
Разом за всі види навчальної роботи			100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки

здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів):

2 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

20 балів – правильно виконані всі завдання з дотримуванням всіх вимог до виконання;

16-12 балів – правильно виконані чотири завдання, але недостатньо обґрунтовані відповіді, припущені негрубі орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки;

12-8 балів – виконані три завдання, але недостатньо обґрунтовані відповіді, припущені орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки;

8-4 бали – виконані два завдання, але недостатньо обґрунтовані відповіді, припущені орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки;

4-1 бал – виконане одне завдання, але недостатньо обґрунтовані відповіді, припущені орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки;

0 балів – відповідь відсутня.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблene теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

- 10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
- 9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;
- 8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;
- 7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;
- 6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;
- 5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;
- 4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;
- 3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;
- 2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;
- 1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;
- 0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітній матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Охарактеризуйте дискурсивні практики соціалізації особистості.
2. Проаналізуйте типологію психологічних травм.
3. Які поняття входять до проблемного кола психотравматології.
4. Охарактеризуйте трансгенераційний підхід в психотравматології.
5. Проблематика психологічної травматизації в психіатрії.
6. Фактори що сприяють розвитку психогенних психічних розладів.
7. Метод «дисенсибілізації» в психотравматології
8. Почуття провини при порушенні значимих для нього норм.
9. Проаналізуйте горе та втрата. Нормальна та патологічна реакція втрати.

10. Переживання та допомога у зв'язку з втратою місця роботи.
11. Охарактеризуйте особливості станів помираючої людини.
12. Охарактеризуйте невротична реакція та її перебіг.
13. Проаналізуйте види невротичних реакцій по Семке В.Я.
14. Дайте визначення депресія невротичного рівня.
15. Охарактеризуйте невротична іпохондрія.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі письмового екзамену.

Кожен варіант контрольної роботи складається з трьох завдань-теоретичні питання. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамен (оцінюється від 0 до 26 балів):

20-26 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

15-20 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

7-14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

1-6 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

Модуль 1.

1. Психотравматологія: поняття, предмет.
2. Задачі психотравматології.
3. Структура та основні напрями психотравматології
4. Травма: визначення, характеристика.
5. Проблема "травми" у соціально-психологічній літературі.
6. Дискурсивні практики соціалізації особистості.

7. Типологія психологічних травм.
8. Які поняття входять до проблемного кола психотравматології.
9. Самоорганізація системи відносин Мозок-Світ.
10. Поняття «психічна реальність».
11. Патологічна психічна реальність.
12. Трансгенераційний підхід в психотравматології.
13. Проблематика психологічної травматизації в психіатрії.
14. Фактори що сприяють розвитку психогенних психічних розладів.
15. Психогенія – як головний системоутворюючий фактор.
16. Дія психогенії в структурі особистості.
17. Метод «дисенсиблізації» в психотравматології.
18. Основні клінічні прояви психогенно викликаного невротичного прояву в залежності від реєстру психічної діяльності.
19. Етапи розвитку дезадаптивних станів.
20. Впровадження психотравматології в сучасних українських реаліях.
21. Надання екстреної психологічної допомоги при психологічній травмі.

Модуль 2.

1. Поняття «страх» та його типи. Типова реакція на небезпеку.
2. Поняття «тривога» та її місце в психотравматології.
3. Форми тривоги: ситуативна тривога, тривога очікування, постстресова тривога.
4. Феноменологія стреса.
5. Психоадаптаційні та психодезадаптаційні стани.
6. Психодезадаптаційні стани клінічного рівня по Семке В.Я.
7. Почуття провини при порушенні значимих для нього норм.
8. Горе та втрата. Нормальна та патологічна реакція втрати.
9. Переживання та допомога у зв'язку з втратою місця роботи.
10. Особливості станів помираючої людини.
11. Суїцид при дії на особистість психотравмуючих факторів.
12. Психогенні сексуальні порушення.
13. Психічна реакція на згвалтування. Стадії та реакції.
14. Реактивний синдром згвалтованих по Берджессу і Холмстеру.
15. Невротична реакція та її перебіг.
16. Види невротичних реакцій по Семке В.Я.
17. Депресія невротичного рівня.
18. Невротична іпохондрія.

19. Невроз, як функціональний стан.
20. Істеричний невроз.
21. Неврастенія, як одна з найпоширеніших форм неврозу.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-балльною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-балльна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	
50–54	E	задовільно
35–49	FX	
0–34	F	незадовільно

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. Сумлінне виконання модульних контрольних робіт на основі самостійного опрацювання теоретичного і практичного курсу дисципліни.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на plagiat, есе – 70 %.

Розробник:

професор кафедри

психології діяльності в особливих умовах

Любов БАЛАБАНОВА